

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Dopady katarské diplomatické krize na regionální
politiku Blízkého východu**

Kristýna Jedličková

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Dopady katarské diplomatické krize na regionální
politiku Blízkého východu**

Kristýna Jedličková

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, s použitím odborné literatury a pramenů uvedených v seznamu, který je součástí této bakalářské práce.

Dále prohlašuji, že veškerý software, použitý při řešení této bakalářské práce, je legální.

Plzeň, 30. 4. 2021

.....
Kristýna Jedličková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Martině Ponížilové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala.

Obsah

ÚVOD.....	6
1 DŮVODY VZNIKU KATARSKÉ DIPLOMATICKÉ KRIZE A JEJÍ PRŮBĚH	9
1.1 Jak arabské jaro a Muslimské bratrstvo ovlivnilo vznik katarské diplomatické krize.....	10
1.2 Zahraniční cesta Donalda Trumpa do Saúdské Arábie.....	11
1.3 Průběh a ukončení katarské diplomatické krize	13
2 PŘEDNÍ AKTÉŘI KATARSKÉ DIPLOMATICKÉ KRIZE.....	18
2.1 Saúdská Arábie: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi	18
2.2 Spojené arabské emiráty: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi	20
2.3 Egypt: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi.....	21
2.4 Bahrajn: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi	22
3 DOPADY KATARSKÉ DIPLOMATICKÉ KRIZE.....	24
3.1 Dopad katarské diplomatické krize na Katar	24
3.2 Dopady katarské diplomatické krize na Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu	27
3.3 Širší dopady krize na region Blízkého východu	29
ZÁVĚR	32
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	34
RESUMÉ.....	41

Úvod

Katarská diplomatická krize vznikla na základě vztahů Kataru s teroristickými organizacemi. Mnohými státy byl Katar kvůli tomu vnímán jako nástroj destabilizace regionu. Na základě této skutečnosti se některé státy Blízkého východu (např. Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Egypt) rozhodly přerhat veškeré diplomatické vztahy s Katarem. Na Katar byly uvaleny sankce a sousední státy uzavřely své hranice. Tím, že Saúdská Arábie uzavřela své hranice, přišel Katar o možnost dovozu zboží přes hranice, což vyústilo v nedostatek zboží v Kataru. Mnoha obchodním lodím a letadlům z Kataru byl zakázán přístup do zemí Blízkého východu. To vše mělo za následek ekonomickou krizi v Kataru. Východiskem z této izolace bylo souhlasit se třinácti požadavky, které státy Blízkého východu Kataru stanovily. Katar však popíral jakoukoliv spojitost s teroristickou činností a na dané požadavky nehodlal přistoupit, neboť by to údajně ohrozilo svrchovanost Kataru (Al Jazeera 2017).

Tato diplomatická krize silně ovlivnila regionální politiku Blízkého východu, neboť nezasáhla pouze mezinárodní vztahy mezi státy, ale i samotné dění v Kataru. Po dlouhou dobu neexistovalo východisko z krize a propast mezi státy Blízkého východu se zvětšovala. Změna však nastala na začátku roku 2021, kdy se Kataru a Saúdské Arábii podařilo dojít k dohodě a ukončit tím krizi.

Důležitost tohoto tématu tkví zejména v tom, že katarská diplomatická krize silně narušovala stabilitu v regionu. Krize ovlivnila Blízký východ tím, že se Katar odvracel od států, jako jsou Saúdská Arábie, Spojené arabské státy atd. To následně mohlo vyústit v ovlivnění války v Sýrii a Libyi, pokud by státy získaly finanční podporu Kataru.

Co se týče odborných publikací zabývajících se katarskou diplomatickou krizí, tak mezi přední odborníky můžeme zařadit Kristiana Ulrichsena a Marca Lynche, kteří se společně s dalšími odborníky podíleli na *The Qatar Crisis* z roku 2017. V této vědecké práci autoři pracují s dosavadními fakty, které vedly ke zhoršení stability v regionu. Jsou zde vypracovány faktory, které ovlivnily zahraniční politiku Kataru, což mělo za následek katarskou diplomatickou krizi. Důležitým autorem je dále Patrick Wintour, který svými články jako *Breakthrough in Qatar dispute after 'fruitful' talks to end conflict* z roku 2020 a *Arab states agree to end three-year boycott of Qatar* z roku 2021 přináší pohled na aktuální vývoj katarské diplomatické krize. Klíčovou postavou je také Mehran Kamrava, který ve své publikaci *Qatar: Small state, Big politics* z roku 2013 popisuje strukturu

Kataru. Kamrava svou prací objasňuje katarskou zahraniční politiku, vysvětluje zde, co Katar vede k určitým rozhodnutím. Jeho analýza má však mezery, neboť byla publikována v roce, kdy v Kataru došlo ke střídání moci a hlavou státu se stal nový emír (zahraniční politika se změnila podle představ nového emíra). Přesto je Kamravova práce důležitým poznatkem, ze kterého mnoho vědců vychází.

Cílem této bakalářské práce je popsat dopady, které měla katarská diplomatická krize na Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu a regionální politiku Blízkého východu mezi lety 2014 a 2021. Zkoumané období bude od roku 2014, kdy se začaly objevovat první náznaky krize, až do roku 2021, kdy dochází k uvolňování zahraničních vztahů mezi Katarem a okolními státy.

Vzhledem k tématu a danému cíli práce je na místě využít metodu deskripce. Ve své práci hodlám popsat faktory, které vedly ke zhoršení vztahů v regionu, a tedy ke katarské diplomatické krizi, a dopady, které krize měla na okolní státy. K pochopení tématu budou především sloužit otázky: Co zapříčinilo zhoršení vztahů mezi Katarem a sousedními státy? Jaké dopady měla krize na Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu? Jak katarská diplomatická krize ovlivnila situaci na Blízkém východě? Pomocí těchto otázek se tak pokusím co nejlépe popsat a odůvodnit dopady katarské diplomatické krize.

První kapitola se bude týkat důvodů, které zapříčinily vznik katarské diplomatické krize. Zaměřím se zde na vztah Kataru s teroristickými skupinami, který je mnohdy označován jako příčina vzniku krize. Dále zde popíšu vliv arabského jara na zhoršení stability v regionu. Dále se v této kapitole budu zabývat samotným průběhem a ukončením krize. Budu se zde soustředit na podobu mediace konfliktu jak ze strany Kuvajtu, tak i Spojených států amerických.

Ve druhé kapitole se zaměřím na motivy a postoje aktérů, kteří hrají v samotné katarské diplomatické krizi význačnou roli. Pro svoji práci jsem se rozhodla soustředit na Saúdskou Arábii, Spojené arabské emiráty, Egypt a Bahrajn. Rozhodla jsem se pro tuto čtveřici států, neboť to jsou iniciátoři katarské diplomatické krize. V této kapitole dále hodlám popsat jednotlivé vztahy výše zmíněných států s Katarem a jejich vnímání krize.

Třetí a stěžejní kapitola mé práce se bude zabírat samotnými dopady katarské diplomatické krize. Hlavní část se bude týkat dopadů krize na region, ale hodlám zde popsat i dopady, které měla krize na dění uvnitř Kataru. Budu zde popisovat, jaké ekonomické, diplomatické, ale i sociální dopady měla krize na Katar. V této kapitole se také budu věnovat tomu, jak krize ovlivnila vztahy mezi členy Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu. Popíšu zde, jak se v regionu vytvořila polarizace, která ohrozila situaci na celém Blízkém východě.

1 DŮVODY VZNIKU KATARSKÉ DIPLOMATICKÉ KRIZE A JEJÍ PRŮBĚH

K přetrhání veškerých diplomatických vztahů s Katarem se státy Blízkého východu rozhodly po zveřejnění *fake news* článku, který *Qatar News Agency* vydala 23. května 2017 (Salisbury 2017). *Qatar News Agency* v daném článku udávala, že katarský emír Tamím bin Hamad Ál Thání podporuje islámské skupiny, jako jsou Hizballáh, Hamás a Muslimské bratrstvo (viz kap. 1.1). Článek taktéž uvedl, že se emír Tamím stavěl na stranu Íránu, hlavního nepřítele Saúdské Arábie, což zhoršilo už tak špatné vztahy mezi Katarem a Saúdskou Arábií. Po krátké době však článek zmizel ze stránek *Qatar News Agency* a katarské ministerstvo zahraničních věcí vydalo prohlášení, ve kterém popíralo veškerá tvrzení (Pinnell 2018). Přestože neexistoval žádný důkaz, který by těmto tvrzením dával za pravdu, média v Saúdské Arábii a SAE nařkla Katar z financování extremistických skupin a z destabilizace regionu. Údajná tvrzení, která *Qatar News Agency* vydala, zafungovala jako spouštěč katarské diplomatické krize. Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Bahrajn, Egypt a jejich spojenci se rozhodli přerušit veškeré vztahy s Katarem. Katar sice již od začátku zapíral jakoukoliv spojitost s teroristickými skupinami, posléze se však Katar přiznal k finanční podpoře určitých islamistických skupin, příkladem je Muslimské bratrstvo, v minulosti. Hlavním problémem však byla údajná podpora skupin, které jsou přímo napojené na al-Káidu, těmto tvrzením však nedal Katar nikdy za pravdu (Keatinge 2017). Blokující státy však nebyly přesvědčeny o katarské nevině, a tak daly Kataru 13 podmínek, které měl Katar splnit, aby blokující státy opětovně navázaly diplomatické vztahy s Katarem. Katar však nehodlal na jejich podmínky přistoupit, neboť to vnímal jako ohrožení katarské svrchovanosti. Dlouhodobé blokáde Kataru tak nebylo možné předejít a Katar byl izolován od sousedních států v regionu. Skupina států se tak rozhodla vyhostit katarské obyvatelstvo ze svých zemí, pozastavila diplomatické vztahy a uzavřela pozemní, námořní i vzdušné hranice s Katarem (Pinnell 2018). Uzavřením hranic se Saúdskou Arábií a SAE přišel Katar o své největší dodavatele zboží. Nedostatek jídla, léků a dalšího zboží přiměl Katar hledat nového dodavatele zmíněného zboží. Turecko a Írán se tak staly novými dodavateli Kataru, což vytvořilo silnější vazby mezi Katarem, Tureckem a Íránem (VOA News 2017).

Katarská diplomatická krize však nevznikla pouze následkem výše zmíněných *fake news*. Situace v regionu již delší dobu nebyla stabilní. Jednou z příčin vzniku katarské diplomatické krize byl čím dál více se zhoršující vztah mezi Katar a Saúdskou Arábií. Avšak k vyvrcholení napětí v regionu vedlo několik dalších důvodů, kterými se budu zabývat v této kapitole.

1.1 Jak arabské jaro a Muslimské bratrstvo ovlivnilo vznik katarské diplomatické krize

Období arabského jara zapříčinilo značné změny v katarské zahraniční politice. Právě tato doba je často označována jako období, kdy se Katar začal oddalovat od svých cílů a fungoval jako mediátor konfliktů v regionu. Namísto mediace začala katarská zahraniční politika spíše upřednostňovat konfrontace a intervence. Zahraniční politice Kataru a jejím změnám se budu blíže věnovat v následující kapitole. Arabské jaro mělo silný vliv na formování katarské zahraniční politiky, je proto nutné nastínit postavení Kataru během arabského jara, neboť právě to silně ovlivnilo destabilizaci regionu, což až vedlo ke vzniku katarské diplomatické krize.

Obavy ohledně stability v regionu započaly již v roce 2010 poté, co se po Středním východu a severu Afriky prohnala vlna povstání proti autoritářským režimům. Během nespočtu povstání docházelo k těžkým bojům o moc, což na konci silně poznamenalo postavení monarchií v Zálivu, včetně Kataru (Trager 2017). Dauhá patřilo mezi hlavními podporovateli těchto protestních hnutí, které probíhaly na Středním východě a na severu Afriky. Stanovisko katarské vlády bylo poprvé jasné, když katarská vláda požadovala po Lize arabských států, aby podpořila intervence NATO v Libyi v březnu 2011 (Steinberg 2012: 1). Podle této události vidíme, že se Katar již nepřiklánil k řešení konfliktů mediací, ale spíše zastával názor podpory intervence. Došlo k tomu tak i během protestů v Sýrii, když se Dauhá postavilo na stranu protestujících. Postoj katarské vlády během konfliktů v Libyi a Sýrii signalizoval prvotní odklon Kataru od své dosavadní politiky.

Spojení Kataru s organizací Muslimské bratrstvo je často označováno jako hlavní důvod vzniku katarské diplomatické krize. Již na počátku arabského jara Katar aktivně podporoval Muslimské bratrstvo, zejména po finanční stránce (Steinberg 2012: 1—3). Přestože většina sousedních států Kataru vidí Muslimské bratrstvo jako přímou hrozbu jejich domácí bezpečnosti, vykazoval Katar značnou podporu dané organizaci. Saúdská Arábie označila Muslimské bratrstvo za teroristickou organizaci, neboť tuto organizaci

vnímá jako bezpečnostní hrozbu (Bryant 2014). Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty tak neohodlaly akceptovat katarský postoj vůči Muslimskému bratrstvu, což zhoršilo vztahy mezi státy a pomohlo ke vzniku katarské diplomatické krize (Trager 2017). Katar i přes jasný nesouhlas okolních států podporoval Muslimské bratrstvo za pomoci zpravodajského kanálu Al-Džazíra, jemuž je již delší dobu vytýkána předpojatost vůči Muslimskému bratrstvu (Bryant 2014).

Je důležité také vzít v potaz postavení Muslimského bratrstva v Kataru. Mnohým členům Bratrstva, kteří uprchli z Egypta a jiných států, byl udělen azyl v Kataru (Bryant 2014). Jusúf al-Karadáví, vlivný egyptský šejk, kvůli své spojitosti s Muslimským bratrstvem uprchl z Egypta a během exilu v Dauhá se stal jedním z nejznámějších muslimských učenců. Takového vlivu a moci se mu dostalo za pomoci Al-Džazíry, kde moderoval svůj týdenní program *Šaría a život*. Kolem al-Karadávího se postupně vytvořila komunita exilových členů Muslimského bratrstva. Členové této komunity později zaujímali důležité role v Kataru během arabského jara (náboženské autority, politici a finanční investoři) (Steinberg 2012: 4).

Katar považoval Muslimské bratrstvo za důležitého spojence k upevnění a zvýšení vlastního politického vlivu v regionu. Katar začal vidět problém ve své politice, poté co v Egyptě roku 2013 došlo k převratu, kdy bylo Muslimské bratrstvo v čele s Mohammedem Mursím svrženo (Arosoaie 2015: 89). Právě tato událost v Egyptě způsobila spor mezi členy Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu. Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty a Kuvajt podporovaly egyptský režim pod vedením Abda al-Fattáha as-Sísího, kdežto Katar byl na straně Muslimského bratrstva (McDowall – Doherty 2013). Dne 5. března 2014 se následkem toho Saúdská Arábie, Bahrajn a Spojené arabské emiráty rozhodly stáhnout své velvyslance z Dauhá jako symbol protestu vůči katarské podpoře Muslimského bratrstva. Katar byl silně rozhořčen, avšak uvědomoval si, že situace může eskalovat až v krizi v Radě pro spolupráci arabských států v Zálivu. Tak daleko to Katar nechtěl nechat dojít, neboť vnímal důležitost toho udržet si svoji pozici v Radě pro získání vlivu v regionu (Arosoaie 2015: 89).

1.2 Zahraniční cesta Donalda Trumpa do Saúdské Arábie

Značný vliv na vznik krize měl i tehdejší americký prezident Donald Trump, když si za cíl svojí první prezidentské mezinárodní cesty zvolil Saúdskou Arábii. Skutečnost, že si americký prezident zvolil tuto destinaci, byla vnímána v Rijádu, Abú Dhabí a v Káhiře

jako podpora USA k potrestání Kataru za podporování islamistických skupin. Trumpovo vyjádření podpory států v boji proti Íránu a radikálnímu islámu bylo pochopeno tak, že pokud by státy hodlaly zakročit proti Kataru, měly by podporu od Spojených států amerických. Na Twitteru Trump označil vůdce v Dauhá za „*high-level funders of terrorism*“. Trumpův státní tajemník však byl opačného názoru, věřil, že je potřeba blokádu uvolňovat. Trumpova podpora tak vytvořila příležitost pro členy Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu (myšleno Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty) a Egypt potrestat Katar a zároveň i potěšit Washington (Gordon – Yadlin – Heistein 2017: 3–4).

Během katarské diplomatické krize se Trumpova vláda rozcházela v postoji vůči Kataru. Donald Trump dával jasně najevo podporu Saúdské Arábie, SAE a jejich spojenců, avšak Pentagon nadále hodlal ponechat své vojenské základny v Kataru, a tím tedy se zemí nadále udržovat diplomatické vztahy (Lynch a kol. 2017: 15). Odlišné názory americké vlády vůči katarské diplomatické krizi akorát způsobily Kataru více potíží. Přestože se Rex Tillerson¹ pokoušel o mediaci a deeskalaci konfliktu, pokud samotná hlava států nezastávala stejný postoj, dané pokusy nebylo možné uskutečnit (Lynch a kol. 2017: 14). Ačkoliv Trump zastával do určité míry negativní postoj vůči Kataru, ne dlouho poté, co blokáda vznikla, Trump pochopil, že potřebuje, aby státy v Zálivu spolu vycházely. Původně Trump blokádu podporoval, ale jakmile mu došlo, že k boji proti terorismu v regionu je za potřebí, aby státy spolu vycházely, začal s mediací (Krieg 2018). Právě Trumpova iniciativa významně napomohla k ukončení katarské diplomatické krize a k nastolení stability v regionu Perského zálivu.

Přestože izolace Kataru, a tedy samotný vznik krize, nemusela být úmyslem Trumpa, i tak jeho *tweety* a samotný postoj silně ovlivnil vznik krize. Je možné, že nebýt podpory, kterou si Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty a jejich spojenci vyvodili z Trumpova postoje, neměli by dostatečnou odvahu izolovat Katar a přetrhat s ním veškeré diplomatické styky.

---

¹ Ministr zahraničí Spojených států amerických mezi lety 2017–2018.

1.3 Průběh a ukončení katarské diplomatické krize

Začátek katarské diplomatické krize se datuje ke dni 5. června roku 2017. Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Bahrajn a Egypt byly prvními státy, které započaly blokádu Kataru. Postupně se však přidávalo více států, např. Jemen a Komorské ostrovy (Al Jazeera 2020a). Zmíněné státy uzavřely veškeré své pozemní, vodní i vzdušné hranice s Katarem. Následkem této blokády bylo také přetrhání veškerých obchodních vztahů mezi Katarem a Saúdskou Arábií, SAE, Bahrajnem a Egyptem. Přetrhání veškerých obchodních vztahů znamenalo pro Katar velký problém, neboť Katar byl velmi závislý na importu zboží ze sousedních států. Léky, mléčné výrobky a mnoho dalších věcí se tak staly nedostatkovým zbožím (Kabalan 2018). Blokáda také mimo jiné způsobila nedostatek vody, především v zemědělství, která se dovážela zejména ze Saúdské Arábie (Alhaj aj. 2017: 81). Katarské obyvatelstvo bylo dále z výše zmíněných blokovacích států vyhoštěno. Díky tomu, že jsou státy v Zálivu velmi propojené, a tedy i jejich obyvatelé žijí integrovaně ve všech státech v Zálivu, docházelo často k přetrhání mnoha rodin (Beaumont 2017).

K ukončení blokády, jak jsem již výše zmiňovala, vydaly blokující státy 13 požadavků, které měl Katar splnit. Součástí těchto požadavků bylo, aby Katar přerhal veškeré diplomatické vztahy s Íránem. To bylo hlavním stanoviskem Saúdské Arábie, neboť Saúdská Arábie viděla a stále vidí Írán jako svého hlavního nepřítele. Rivalita mezi Saúdskou Arábií a Íránem, která se již táhne desítky let, je především založena na náboženských rozdílech. Saúdská Arábie a Írán zastávají odlišné hlavní větve islámu. V Íránu vládne šíitský islám a v Saúdské Arábii sunnitský islám. Rivalita mezi nimi byla zejména ovlivněna během arabského jara, kdy se oba státy snažily získat větší vliv v regionu, zejména v Sýrii, Bahrajnu a Jemenu. Postupem času však šlo vidět, že Írán získával větší vliv v regionu, čemuž se samozřejmě Saúdská Arábie snažila zabránit (Marcus 2019). Dalším požadavkem bylo ukončení Al-Džazíry, která se blokujícím státům nelíbí zejména z toho důvodu, že je tento kanál využíván jako nástroj katarské zahraniční politiky. Katar měl také ukončit veškeré své vazby na teroristické skupiny, myšleno Muslimské bratrstvo, Hizballáh, Hamás atd. Katar však nehodlal přistoupit k těmto požadavkům a jakoukoliv spojitost s teroristickými skupinami popíral. Katarský ministr zahraničí Mohammed bin Abdulrahman Ál Thání pronesl, že blokujícím státům nejde o terorismus. Byl toho názoru, že zde šlo především o odlišné názory, a krize byla cesta pro blokující státy, jak umlčet Katar (Al Jazeera English 2019). Mezi odlišné názory,

kteře mezi sebou státy měly, jak stanovil Mohammed bin Abdulrahman Ál Thání, patří nesouhlas Kataru s účastí Saúdské Arábie ve válce v Jemenu bez jasného důvodu, dále Katar nesouhlasí se způsobem, jakým Saúdská Arábie unesla libanonského premiéra Saada Harírího. Katarský ministr zahraničí dále udával důvody, proč Dauhá nesouhlasí s politikou Spojených arabských emirátů, která, jak udával, je destabilizační. Toto tvrzení založil ministr zahraničí na základě toho, že SAE podporuje brutální režimy, dále SAE podpořily vojenský převrat v Libyi, destabilizaci v Somálsku a rozdělení Jemenu (Turak 2018).

Katar po celou dobu krize jakékoliv spojení s teroristickými skupinami zapíral a nesouhlasil s nařknutími, které proti Kataru blokuji státy vznesly. V žádném případě Katar nechtěl přistoupit na podmínky, které mu blokuji státy stanovily, neboť katarská vláda zmíněné podmínky viděla jako ohrožení katarské suverenity. Katar již od začátku krize zapíral jakékoliv financování a podporu extremismu, avšak přiznal, že dovoluje členům určitých extremistických skupin, jako například Hamás, pobývat na území Kataru. Katarská vláda tato rozhodnutí obhajovala tím, že k vyřešení globálního konfliktu jsou nutné dialogy se zmíněnými extremistickými skupinami, a právě tím, že jim povoluje rezidenci, dokážou tak navázat dialogy. Problém viděla i s požadavkem ukončení vztahů s Íránem, především z toho důvodu, že Katar sdílí s Íránem přístup k zemnímu plynu, a tedy ke svému bohatství (Gulf News 2017). Dalším požadavkem, na který Katar nehodlal přistoupit, je ukončení vysílání televize Al-Džazíra, neboť to bral jako ohrožení práva k projevu v regionu. V očích samotné Organizace spojených národů byl tento akt neakceptovatelný, neboť to vnímala jako útok na svobodu projevu a názoru (Reuters Staff 2017a). Katar tak poté, co prostudoval všechny požadavky, které mu blokuji státy stanovily, došel k názoru, že zde nešlo o boj proti terorismu, ale o omezení katarské suverenity a *outsourcing*² katarské zahraniční politiky (Qiblawi – Register 2017). Tím, že Katar nehodlal přistoupit na požadavky, které mu blokuji státy stanovily a že blokuji státy také nechtěly polevit, dostal se konflikt do bodu mrazu.

Katarská ekonomika byla následkem krize oslabena, avšak Kataru se podařilo přijít na to, jak se s následky krize vypořádat. Z počátku sice Katar trpěl velkými nedostatky zboží ve státě (viz kap. 3.1), neboť jeho hlavním dodavatelem do té doby byla Saúdská Arábie (BBC News 2017).

---

² Myšleno ve smyslu, že Katar si z chování Saúdské Arábie vyvodil, že se SA snažila o to, aby rozhodnutí ohledně katarské zahraniční politiky nebylo na Dauhá. Katar viděl, že SA chtěla rozhodovat za ně.

Kataru se ale v počátcích krize podařilo navázat silnější obchodní vztahy s Tureckem a Íránem, a vyplnit tak mezery, které Saúdská Arábie a ostatní blokující státy vytvořily (BBC News 2017).

Již na začátku blokády iniciovaly intervenci třetí strany. Státy jako Omán, Pákistán, ale i určitý počet evropských států se snažily pomocí mediací dojít k deeskalaci konfliktu. V popředí těchto států stál Kuvajt a Spojené státy americké. Hlavní zájem Kuvajtu na vyřešení krize je ten, že mu jde o to, aby Rada pro spolupráci arabských států v Zálivu zůstala jednotná a silná, neboť právě samotná Rada je jádrem jejich (kuvajtské) národní bezpečnosti v boji proti vnějším hrozbám (Fraihat 2020: 79). Na jednotnou Radu mají stejný názor i Spojené státy americké. Vidí v tom výhodu pro jejich budoucí konfrontaci s Íránem v regionu. Avšak hlavním důvodem, proč Spojené státy americké usilovaly o co nejrychlejší ukončení krize, byl ten, že jim šlo o posílení bezpečnostní spolupráce v regionu za účelem boje proti terorismu a také zvýšit prodej zbraní státům Zálivu (Fraihat 2020: 79). Jedním z hlavních důvodů, proč jsou Kuvajt a Spojené státy americké vhodnými mediátory krize, je ten, že oba státy měly na obě strany sporu vliv, který jim během vyjednávání lidově řečeno „hrál do karet“. Kuvajt je jedním ze základajících států Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu a tehdejší kuvajtský emír, Sabah Ahmad Džábir Sabah (v současnosti vládne jeho syn, Navaf Ahmad Džábir Sabah, neboť Sabah Ahmad Džábir Sabah je již po smrti), byl všemi hlavami států v Zálivu velice respektován (Fraihat 2020: 80). Tím, že byl Kuvajt jedním ze základajících států Rady a že jeho tehdejší vládce vzbuzoval respekt u ostatních vládců států Rady, získával Kuvajt silnou politickou pozici.

Na druhou stranu zase Spojené státy americké získávají svůj vliv nad státy Zálivu díky tomu, že jsou pro všechny státy Rady klíčovým partnerem v oblasti bezpečnosti. Spojené státy americké jsou tak vhodným mediátorem krize, neboť pouhou svojí intervencí mohou pozměnit rovnováhu sil.

Za první pokus mediace ze strany Kuvajtu lze považovat událost, kdy katarský emír, Tamím bin Hamad Ál Thání navštívil kuvajtského emíra, Sabaha Ahmada Džábira Sabahu, a to již po pouhých několika dnech, co katarská diplomatická krize oficiálně započala. Oba emíři, krom jiného, diskutovali o tlaku v Zálivu. Tuto návštěvu lze brát jako formální začátek kuvajtské mediace k nalezení cesty, jak katarskou diplomatickou krizi ukončit (Rudaw 2017). Emír Sabaha si byl již na začátku vědom nebezpečí, které krize pro region

a samotnou Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu představovala, a tak hned na začátku krize zaujal pozici mediátora. V říjnu 2017 sám emír Sabaha varoval, že krize může eskalovat a způsobit tak pád Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu (Ghaffar – al-Masri 2017). Po dobu katarské diplomatické krize se emír Sabaha aktivně zapojoval do mediace, cestoval do zemí všech aktérů krize, posílal dopisy, telefonoval a posílal svého ministra zahraničí na jednání – to vše za účelem deeskalace konfliktu. Jeho předním úspěchem v rámci mediační činnosti bylo setkání s americkým prezidentem Donaldem Trumpem v září 2017, na kterém spolu diskutovali o katarské diplomatické krizi. Kromě toho se emír Sabah snažil vytvořit dialogy mezi členskými státy Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu ohledně samotné krize. (Fraihat 2020: 83).

Oproti tomu se Donald Trump na počátku krize stavěl na stranu blokujících států, a až později zaujal pozici, která si dávala za cíl urovnat konflikt v Zálivu (viz kap. 1.2). Jak jsem již psala, oba státy měly odlišné způsoby mediace. Kuvajť jasně stanovil svoji pozici v celé události, jeho cílem bylo od začátku hrát roli mediátora a docílit urovnání konfliktu v Zálivu. Na druhou stranu mediační pokusy Spojených států amerických se setkaly s mnoha potížemi, neboť byly poznamenány rozchodem názorů amerického vedení ohledně krize. Politické zřízení Spojených států amerických bylo na počátku krize rozděleno, neboť se sám americký prezident Donald Trump stavěl na stranu blokujících států, kdežto jeho vláda zaujala spíše neutrální pozici. Díky těmto smíšeným názorům nebyly Spojené státy americké schopné zaujmout silnější pozici mediace.

Saúdská Arábie již během roku 2019 začala vykazovat známky toho, že by se ráda s Katarem usmířila. Postupně tak začala Saúdská Arábie svojí touhou po usmíření ovlivňovat postoje SEA, Bahrajnu a Egypta (Vakil 2021). Konečný průlom však nastal až 4. ledna 2021, kdy se Katar a Saúdská Arábie dohodly na konečném urovnání konfliktu. Důvodem, proč Saúdská Arábie změnila svůj postoj vůči Kataru, mohou být obavy Saúdské Arábie ze svého postoje vůči Kataru v posttrumpovské éře (Palaščáková 2021). Následujícího dne, tedy 5. ledna, byla podepsána dohoda Al-Ulá, kde se šest arabských států Perského zálivu zavázalo k posílení stability v regionu. Dohoda byla zprostředkována Kuvajtem a Spojenými státy americkými. K podepsání dohody došlo během *summitu* Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu (Ramani 2021). Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Egypt a Bahrajn tak souhlasily, že opět otevřou veškeré své hranice. Dauhá na oplátku stáhlo veškeré soudní spory podané přes Světovou obchodní organizaci proti zmíněným státům. Všechny státy podílející se na vzniku

katarské diplomatické krize se tak vzájemně dohodly, že budou spolupracovat na obnově regionu, který byl následkem krize poznamenán. To vše za účelem pomoci Radě pro spolupráci arabských států v Zálivu, která se díky následkům krize musela vypořádat se sociálními, finančními a politickými následky a celkovou újmou na vlastní reputaci (Vakil 2021).

2 PŘEDNÍ AKTÉŘI KATARSKÉ DIPLOMATICKÉ KRIZE

Katarská diplomatická krize je následkem dlouhodobého tlaku v regionu. Katar a jeho sousední státy spolu již delší dobu nevycházely. Sousedním státům Kataru se zejména nezamlouvala katarská zahraniční politika, se kterou přišel předešlý emír Hamad bin Chalifa Ál Thání, ve které se Katar začínal stávat více a více nezávislým státem. Problémem katarské zahraniční politiky také bylo, že se Katar snažil udržovat dobré vztahy se Saúdskou Arábií a dalšími sousedními státy, ale zároveň však hodlal udržovat přátelské vztahy s Íránem. Počátky nesouhlasu sousedních států s katarskou zahraniční politikou lze vidět během arabského jara (viz kap. 1.1).

V této kapitole se budu zabírat důvody, motivy a postoji předních aktérů katarské diplomatické krize. Rozhodla jsem se vybrat čtveřici blokujících států, tedy Saúdskou Arábii, Spojené arabské emiráty, Egypt a Bahrajn, neboť jsou hlavními osnovateli blokády a vzniku krize.

2.1 Saúdská Arábie: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi

Před vznikem katarské diplomatické krize, tedy před rokem 2017, byl vztah mezi Katarom a Saúdskou Arábií do určité míry harmonický. Po mnoho let se katarská zahraniční politika utvářela podle potřeb Saúdské Arábie. Přestože si jsou členské státy Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu de iure rovny, Saúdská Arábie de facto vždy zastávala hlavní pozici v Radě, a tedy Katar do určité míry spadal pod vliv Saúdské Arábie. Změna však nastala s nástupem nového emíra Hamada bin Chalífa Ál Tháníma, který chtěl, aby Katar tolik nepodléhal vlivu mocnějších států. Tato změna v katarské zahraniční politice přinesla rozkol mezi Katarom a sousedními státy, neboť oba státy, Katar a Saúdská Arábie, začaly mít odlišné názory na dění v regionu. Za příklad lze považovat arabské jaro, kdy Katar stál na straně revolucionářů a Saúdská Arábie byla proti nim (viz kap. 1.1).

Saúdská Arábie iniciovala blokádu Kataru zejména z toho, že se jí nezamlouvala katarská zahraniční politika. Katar usiloval o udržení dobrých vztahů se Spojenými státy americkými a ostatními sousedními státy v regionu. Přesto však Katar v žádném případě nehodlal ukončit své diplomatické vazby na Írán či své údajné vazby s islamistickými skupinami, jako jsou Muslimské bratrstvo, Hizballáh a Hamás (viz kap. 1.1). Tahle politika se Saúdské Arábii, a stejně tak mnoha státům v Zálivu, nezamlouvala.

Saúdská Arábie tak společně s dalšími státy nařkla katarskou vládnoucí dynastií z podporování terorismu sunnitských islamistů a ze záměrného vytváření nestability v regionu (Barnard – Kirkpatrick 2017). Cílem Saúdské Arábie, co se týče zahraniční politiky, je zabránit jakékoliv politické hrozbě, příkladem je již zmíněné Muslimské bratrstvo, která by mohla získat moc a ohrozit samotnou stabilitu v regionu (cílem Muslimského bratrstva je sjednocení muslimských států a zemí), což by nakonec ohrozilo vládu vládnoucí dynastie Saúdů. Další problém, co se týče Kataru, viděla Saúdská Arábie v existenci Al-Džazíry. Stejně jako mnoho arabských států ani ona nesouhlasila s tím, že Katar využívá Al-Džazíru jako nástroj své zahraniční politiky (Khaleej Times 2017). Právě ukončení vysílání Al-Džazíry byl jedním z požadavků, které Saúdská Arábie, SAE a další blokující státy stanovily Kataru (Al Jazeera 2017).

Během druhého roku krize, tedy v roce 2018, vyšlo najevo, že Saúdská Arábie má v plánu vykopat kanál mezi Katarom a Saúdskou Arábií. Tak chtěla Saúdská Arábie vytvořit z Kataru ostrov. Avšak Saúdská Arábie se nesevřela se žádnými detaily ohledně zmíněného plánu a ani Katar na tato tvrzení bezprostředně nereagoval (Agence France-Press 2018). Skutečnost, že by se z Kataru takovýmto způsobem stal ostrov, by nepochybně natrvalo poškodila vztahy v regionu. Ostrovní Katar by v budoucnu, kdy by se již katarská diplomatická krize vyřešila, přinesl pouze potíže. Hranice mezi Saúdskou Arábií a Katarom, a tedy i jediná možná cesta pro Katar, jak přijmout zboží pozemní cestou, by byla zničena. Samotný kanál by byl i v budoucnu viděn jako neustálá připomínka konfliktu mezi Katarom a ostatními státy v regionu. Je tedy nepochybně jedině dobře, že tento plán Saúdské Arábie nebyl nikdy realizován.

Hlavním záměrem pro blokádu Kataru bylo v očích Saúdské Arábie dát jasně najevo, že již nehodlají jednat s Íránem a Muslimským bratrstvem v rukavičkách (Barnard – Kirkpatrick 2017). Saúdské Arábie a další blokující státy také naprosto nesouhlasily s katarskou finanční podporou Íránu a islamistických skupin.

Katar byl zasažen především blokádou od Saúdské Arábie, jelikož jediná katarská pozemní hranice je právě se Saúdskou Arábií. Zboží, které docházelo do Kataru přes pozemní hranice se Saúdskou Arábií zabíralo v průměru 40 procent veškerého importovaného zboží v Kataru (BBC News 2017).

To zapříčinilo akutní nedostatky jídla, léků, vody a dalšího zboží v Kataru. Katar tak byl odkázán na import zboží z Turecka a Íránu. To mělo za následek větší sblížení Kataru a Íránu, tedy opak toho, co blokující státy chtěly.

2.2 Spojené arabské emiráty: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi

Rivalita mezi Katarom a Spojenými arabskými emiráty existovala již mnoho let. Kvůli tomu docházelo mezi Spojenými arabskými emiráty a Katarom během krize k mnoha konfliktům. O těchto konfliktech se blíže zmíním v této podkapitole.

Stejně jako Saúdská Arábie, tak i Spojené arabské emiráty udávaly jako důvod pro blokádu Kataru katarskou spojitost s Íránem (Katar a Írán mají velmi dobré obchodní a diplomatické vztahy). Spojeným arabským emirátům se stejně jako mnoha dalším státům v Zálivu zejména nezamlouval vztah Kataru k zemi, která má jasné tendence k územní expanzi. Následkem krize vyhostily SAE veškeré katarské obyvatelstvo ze svého území. Dále SAE zakázaly svému obyvatelstvu cestovat do Kataru a stejně jako ostatní blokující státy uzavřely své vzdušné a vodní hranice s Katarom.

Jak jsem se již zmínila výše, během katarské diplomatické krize došlo k několika konfliktům mezi SAE a Katarom. Příkladem je událost, kdy Katar podal přes Organizaci spojených národů několik stížností na SAE. Stížnosti se týkaly narušení jejich vzdušných hranic tryskáči, které patřily Spojeným arabským emirátům. Katar se odkazoval na porušení mezinárodního práva, že SAE jednaly v kontextu provokace a nezodpovědnosti (Al Jazeera 2018a). Spojené arabské emiráty však toto tvrzení zapřely (Middle east monitor 2018). Stejně tak nařkly SAE Katar z údajného použití katarských tryskáčů na území SAE, Katar však toto tvrzení také zapřel (Al Jazeera 2018b). Další problém byl údajný únos člena katarské vládnoucí rodiny, šejka Abdullaha bin Ali Ál Tháního, Spojenými arabskými emiráty. Tento člen královské rodiny přijel na základě pozvání korunního prince SAE, avšak tam ho uvěznili a odmítali ho pustit zpátky do své země. Tato tvrzení SAE zapřela, udávala, že šejk Abdullah měl veškerou svobodu a volnost během svého pobytu v SAE, a jakmile šejk vyjádřil touhu vrátit se domů, SAE udělaly vše, aby mu zcela vyhověly. Z důvodu katarské diplomatické krize však bylo pro Katar těžké zjistit pravdu, neboť komunikace mezi státy nebyla možná (New.com.au 2018).

2.3 Egypt: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi

Jak jsem již dříve psala, Egypt patří mezi čtveřici států, které 5. června 2017 ukončily veškeré politické vztahy s Katarom (BBC News 2017). Avšak na rozdíl od Saúdské Arábie, Spojených arabských emirátů a Bahrajnu Egypt nevydal svým občanům, přibližně 180 000 osobám žijícím na území Kataru, žádné omezení. Egyptští obyvatelé Kataru tak nemuseli opouštět své životy, které v Kataru měli (BBC News 2017). Přesto stejně jako zbylé trio blokujících států Egypt také uzavřel svůj vzdušný prostor do Kataru (Wintour 2021).

Motivace Egypta k podílení se na blokádě Kataru však nebyla přesně jasná, kromě nesouhlasu Egypta s postavením, které Katar měl vůči Muslimskému bratrstvu. Egypt také nařkl Katar z vměšování se do jejich vnitřní politiky tím, že podporoval Muslimské bratrstvo (Sabry 2021). U katarské diplomatické krize šlo především o ekonomický nátlak, který byl veden Saúdskou Arábií a Spojenými arabskými emiráty. Ekonomického nátlaku dosáhly za pomoci dalšího členského státu Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu, tedy Bahrajnu. Společně tak přerhaly obchodní, cestovní a diplomatické vztahy s Katarom a docílily tak ekonomického nátlaku. Takže proč se Egypt, stát, který nebyl součástí států Zálivu, takto postavil proti Kataru a stal se součástí blokády? Tato blokáda silně poznamenala i samotné egyptské obyvatelstvo žijící a pracující v Kataru, které se nemohlo navrátit domů do Egypta, tak proč se tak Egypt rozhodl? Dodnes není známo, zdali zde šlo opravdu pouze o spojitost Kataru s Muslimským bratrstvem a dalšími islamistickými skupinami (Deknatel 2021).

Dalším trnem v oku pro Egypt představovala Al-Džazíra, neboť se egyptské vládě nezamlouval její postoj vůči ní (egyptské vládě) a často byla Al-Džazírou kritizována.

V prosinci 2020 obvinila egyptská státní média Katar z financování *think tanků*, které vznikly za účelem vytvoření nepřátelské kampaně proti Egyptu (Sabry 2021).

Následně pak vycházelo mnoho článků v novinách, které psaly o katarském financování negativních reportáží o situaci v Egyptě a o egyptské ekonomice. Poté, co kuvajtská mediace přinesla průlom v konfliktu mezi Katarom a blokujícími státy, dožadoval se Egypt toho, aby si státy vzájemně nezasahovaly do vnitřního dění (Sabry 2021).

Jak již bylo zmíněno, jedním z problémů, které měl Egypt vůči Kataru, byly katarské zásahy do jejich vnitřní politiky. Právě toto měla vyřešit údajná návštěva katarského úředníka ministerstva zahraničí a bezpečnostních úředníků z Egypta

a Spojených arabských emirátů, kde Katar přísahal, že se nebude zaplétat do vnitřních záležitostí Egypta. Katar dále přísahal, že se změní postoj Al-Džazíry vůči Egyptu. Katarský úředník však tato údajná tvrzení zavrhl a řekl, že k tomuto setkání nikdy nedošlo. Dále dodal, že diplomatické vztahy byly obnoveny pomocí písemné korespondence mezi státy (Al Jazeera 2021). Jsou zde však názory, že i po ukončení katarské diplomatické krize a podepsání příměří bude mezi Katarem a Egyptem panovat spíše chladné příměří, neboť Katar nepřestane podporovat Muslimské bratrstvo, s čímž Egypt nikdy nebude moci souhlasit. Přesto jsou obchodní vztahy s Katarem pro Egypt klíčové a katarské investice jsou v Egyptě velice vítané (Sabry 2021).

2.4 Bahrajn: motivy a postoj ke katarské diplomatické krizi

Bahrajn byl prvním státem, který vyhlásil přerušování veškerých vztahů s Katarem, a to 5. června 2017. Posléze pak byl následován zbytkem blokujících států. Společně se Saúdskou Arábií a Spojenými arabskými emiráty dal Bahrajn katarským občanům dva týdny k opuštění jejich území. Dále pak bahrajnské ministerstvo zahraničí vydalo prohlášení, že všichni katarští diplomaté mají osmačtyřicet hodin na to, aby opustili Bahrajn. Bahrajn taktéž uzavřel veškeré své hranice s Katarem a zakázal přelet katarských letadel ve svém vzdušném prostoru (ANI 2017). V prosinci 2020 však poslal Katar bezpečnostní radě Organizaci spojených národů dopis, ve kterém hlásil narušení svého vzdušného prostoru Bahrajnem, když údajně čtyři vojenské letouny patřící Bahrajnu přelétly přes území Kataru. V daném dopise se Katar silně postavil proti této události, které vnímal jako narušení jejich svrchovanosti a regionální bezpečnosti (Al Jazeera 2020b).

Tato narušení, která nebyla první svého druhu, představovala eskalaci, která byla následkem vzrůstajícího tlaku v regionu. Katar požadoval po Bahrajnu, aby ukončil takovéto provokativní a nezodpovědné akce a dbal na mezinárodní právo (Al Jazeera 2020b).

Příčinou toho, proč se Bahrajn rozhodl postavit proti Kataru a následně ho izolovat, bylo, že Bahrajn obviňoval Katar ze zneužívání médií pro svůj prospěch a podpory ozbrojených teroristických aktivit. Dále Bahrajn obviňoval Katar z financování islamistických skupin, které prováděly sabotáže a vytvářely chaos v Bahrajnu (Dawn 2017).

Důvod, proč se Bahrajn rozhodl takto silně potrestat Katar z udržování vztahů s Íránem, je také spojen s historií Bahrajnu a Íránu. Írán se již dříve pokoušel získat část území států Zálivu, v určité etapě i celý Bahrajn (Chang 2017). Díky své historii a špatným vztahům s Íránem tak neměl Bahrajn problém s potrestáním Kataru za styky s jejich nepřítelem.

Historicky vztahy Kataru a Bahrajnu taktéž nebyly nejlepší. Příkladem je rok 2014, kdy Bahrajn nařkl Katar z nabízení určitým bahrajnským rodinám katarské občanství, pokud se vzdají toho bahrajnského. Katar se zejména zaměřil na sunnitské obyvatelstvo, což mohlo způsobit problém v bahrajnské demografii, neboť přestože se bahrajnské obyvatelstvo ve většině případů hlásí k šíitské větvi islámu, bahrajnská královská rodina je sunnitského vyznání (Alarabiya news 2014).

Bahrajn je jedním z předních států Zálivu, které vidí Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu jako hlavní nástroj v boji proti hrozbám v regionu. Je si jistý, že v boji proti územní expanzi Íránu je potřeba jednoty mezi arabskými státy v Zálivu. Z toho důvodu je Bahrajn jednou ze zemí, které souhlasí se silnější integrací Rady pro spolupráci arabských států, které se pokouší Saúdská Arábie docílit (Belfer – Ochiuto nedatováno).

3 DOPADY KATARSKÉ DIPLOMATICKÉ KRIZE

V této kapitole se budu věnovat dopadům, které katarská diplomatická krize přinesla. Budu se zde věnovat tomu, jak krize ovlivnila samotný Katar, zejména se budu soustředit na ekonomickou stránku dopadů. Prioritou této kapitoly je popsat, jakým způsobem zasáhla krize arabský svět a jak na jednotlivé problémy státy reagovaly. Několik států v regionu se jasně postavilo na stranu jednoho z pólů, které katarská blokáda vytvořila. Přesto však i přes vznikající polarizaci v regionu se mnoho arabských států pokusilo udržet vztahy s oběma stranami. Zejména se o to snažily ty státy, které byly ekonomicky závislé na obchodu jak s Katar, tak ale i s blokujícími státy. Katarská diplomatická krize přivedla neklid i mezi méně bohaté arabské státy. Obávaly se vidiny toho, že kdyby je státy Zálivu označily za svůj cíl, použily by ekonomické sankce, jako tomu je u Kataru (Kinninmont 2019: 2—4).

Dále se zde budu věnovat tomu, jak krize ovlivnila samotnou Radu pro spolupráci arabských států v regionu. Krize ovlivnila Radu zejména z pohledu politiky, neboť přinesla nové taktiky v politice Rady, jako je omezení vzdušného prostoru, obchodní embargo a omezení kapitálu a investic (Kinninmont 2019: 21).

V této části se budu věnovat i bezpečnostnímu riziku, které vzniklo následkem vypuknutí katarské diplomatické krize. Popíšu zde, jak rozepře mezi Katar a blokujícími státy přinesla fragmentaci v regionu, která se tak stala bezpečnostní hrozbou pro všechny státy Zálivu.

3.1 Dopad katarské diplomatické krize na Katar

Největší dopad měla katarská diplomatická krize na samotný Katar, a to především co se týče importu. Většina základních potřeb katarského obyvatelstva byla v době vzniku krize odkázána na import z okolních zemí. Jak jsem již zmínila v 2. kapitole, pouze dovoz jídla ze Saúdské Arábie zabíral přes 40 % veškerých zásob jídla v Kataru. Na začátku krize byla většina potravin z obchodů vykoupena jako následek paniky katarského obyvatelstva. Kvůli uzavření hranic mezi Katar a blokujícími státy, zejména hranice se Saúdskou Arábií, byl v Kataru nedostatek veškerých základních potřeb, jako je jídlo, léky a další. To trvalo do té doby, než se Írán a Turecko rozhodly Kataru pomoci a začaly mu pravidelně posílat zásoby potravin a dalšího zboží po moři a leteckou cestou. Katarská vláda uznala potřebu soběstačnosti, a tedy přestat být odkázáni na import zboží ze

zahraničí (BBC News 2017). Proto přišla s několika nápady a plány, jak přivést Katar k soběstačnosti. Katar byl, jak jsem již mnohokrát zmínila, velmi odkázán na import zboží z okolních států a následkem vzniklé blokády se stal závislým na dovozu zboží z Íránu a Turecka. Jako příklad uvádím mléčné produkty, které si kvůli krizi musel nechat Katar letecky dovážet z Turecka a Íránu. Katar tak přišel s plánem, jak bojovat proti bojkotu a vypořádání se s problémem nedostatku mléčných produktů v zemi, jmenovitě mléka. Podle plánu vytvořil Katar početný kravín, který se nachází uprostřed pouště. Díky tomuto stádu krav se dokázal Katar do několika měsíců stát soběstačným, co se týká produkce mléka (Wamsley 2017). Podle tohoto plánu, jak se vypořádat s izolací, lze poznat, jak Katar využívá své ohromné bohatství a technologie k vyřešení své nevýhody ve smyslu půdy (myšleno, že většinu katarského území pokrývá neblahodárná poušť).

Blokující státy dále zastavily veškeré letecké spojení s Katarem. *Qatar Airways* tak musela zrušit své lety do osmnácti okolních měst, jmenovitě města v Egyptě, Saúdské Arábii, Bahrajnu a SAE. Součástí zmíněných měst byla i Dubaj, spoj, který je pro Katar velmi lukrativní. Jenom po této trase denně létá přes 40 letadel. Následkem blokády, kdy Katar neměl jakoukoliv možnost, jak působit na území Spojených arabských emirátů, musela *Qatar Airways* uzavřít veškeré své agentury a kanceláře, které se ve Spojených arabských emirátech nacházely. Stánky *Qatar Airways* byly uzavřeny také na území všech blokujících států (Kévin 2018).. Krom toho, že *Qatar Airways* musela z nenadání ukončit veškeré lety do již zmíněných osmnácti měst, byla většina zbylých spojů do zbytku světa také blokádou ovlivněna. Důvodem toho bylo, že součástí blokády byly i restrikce ohledně vzdušného prostoru. Sousední státy, Saúdská Arábie a Bahrajn zakázaly přelet veškerých katarských letounů přes jejich vzdušný prostor. Blokující státy tak tímto způsobem dávaly Katar do ještě větší izolace. Restrikce ohledně zákazu katarských letounů ve vzdušných prostorech blokujících států způsobila i několik konfliktů mezi Katarem a Spojenými arabskými emiráty (viz podkapitola 2.2). Skutečnost, že katarské lety nemohly již nadále cestovat přes území blokujících států, měla za následek, že letadla *Qatar Airways* musela volit cesty přes vzdušný prostor Íránu, což kolikrát vyústilo v prodloužení letů klidně i přes jednu hodinu (Kévin 2018). Tato skutečnost silně ovlivnila výnos *Qatar Airways*, což ovlivnilo i ekonomiku Kataru, neboť *Qatar Airways* je státní společnost. Katar a *Qatar Airways* tak musely okamžitě jednat a zakročit, aby jejich ztráty byly minimální. Jelikož byly pozemní hranice mezi Katarem a Saúdskou Arábií uzavřené a mořské cesty velmi limitované, stala se tak *Qatar Airways*

stěžejním bodem pro Katar. Katar se tak pro podporu ekonomiky a zabránění ještě větších ztrát téměř okamžitě rozhodl umožnit více než osmdesáti národům cestovat do Dauhá bez víza (Kévin 2018). To mělo pomoci turismu, a tedy katarské ekonomice. Díky svým schopnostem a plánům se Kataru a *Qatar Airways* podařilo adaptovat a předejít tak ekonomické katastrofě, která se před nimi objevila následkem blokády sousedních států.

Akciový trh Kataru se na začátku katarské diplomatické krize silně propadl. Během prvních čtyř týdnů ztratil kolem 10 % na tržní hodnotě (BBC News 2017). Avšak Kataru se podařilo velmi rychle zotavit a rychle zlepšit svoji pozici na trhu. Kataru zejména pomohly jeho zásoby zemního plynu. Naštěstí pro Katar nebyl jeho obchod se zemním plynem během katarské diplomatické krize nikterak ohrožen či ovlivněn. Mezi jeho hlavní zákazníky patří Japonsko, Jižní Korea a Indie, tyto státy neviděly žádný důvod, proč ukončovat své obchodní vztahy s Katarem. Překvapivě však ani Spojené arabské emiráty, které získávají 30 % svého zemního plynu od Kataru, nepřetrhaly tyto obchodní vazby, a to z toho důvodu, že cena, kterou Kataru Spojené arabské emiráty platí, je pro Spojené arabské emiráty velmi výhodná (Alkhalisi 2017). Další obavou při vzniku katarské diplomatické krize byly katarské banky. Byly zde obavy, zdali dokážou tyto banky přestát situaci, ve které by přišly o veškeré peníze z blokujících států. Avšak již na začátku krize, *Standard & Poor's Global Ratings*³ hlásala, že katarské banky jsou dostatečně silné na to, aby přestály i tento scénář, ke kterému však nikdy nedošlo (Arabian Business Industries 2017).

Přestože katarská diplomatická krize silně zasáhla Katar zejména ekonomicky, dokázal se s touto výzvou velice chytře vypořádat. Když Katar přišel o své velmi dobré spojení, co se týče obchodu, a tedy i o důležitý import zboží, podařilo se mu najít východisko. Nedostatkové zboží se sice prvotně dováželo z Íránu a Turecka, avšak Katar se velmi rychle přizpůsobil nově vzniklé situaci a pomocí podpory domácího zemědělství a finančním injekcím se mu podařilo postavit na vlastní nohy a nebyť nadále závislý na importu (jídla, vody atd.).

Dalším dopadem katarské diplomatické krize na Katar byla změna katarské zahraniční politiky. Samotné změny nenastaly v závislosti na požadavcích blokujících států, ale spíše byly cílené na to, aby Katar a katarská zahraniční politika lépe vyhovovala západním a asijským státům. Toho docílila tak, že zliberalizovala svou ekonomiku a zlepšila své pracovní právo (práva pracovníků ve své zemi), které do té doby bylo ve

---

³ Americká finanční společnost figurující v oblasti akcií a dluhopisů.

velmi špatném stavu. Mnoho migrantů, kteří přišli do Kataru za prací, se setkávalo a dodnes setkává se zneužíváním. Migranti se stávají obětmi nucených prací a mnohokrát za svoji práci nedostávají zaplacenou. Katarská vláda vydala prohlášení, že zavede novou legislativu, která by chránila ohrožené migranty. Je zde však problém s návazností, že se neví, do jaké míry daná práva budou sahat. Jelikož mnoho migrantů pracujících v Zálivu nemá dostatečný přístup k justičnímu systému, je zde debata, jak by nová legislativa byla účinná. (Kinninmont 2019: 24—25). Další změnou v zahraniční politice Kataru bylo podepsání memoranda o porozumění protiteroristické spolupráci s USA v roce 2017, které mělo bojovat proti extremismu a terorismu v regionu (Kinninmont 2019: 24).

3.2 Dopady katarské diplomatické krize na Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu

Konflikt, který čtveřice států, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Egypt a Bahrajn, iniciovala, silně rozdělil Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu. Tím, že trojice členských států bojkotovala členský stát Katar, narušila samotnou organizaci a ohrozila tak fungování rady. Rivalita mezi státy Zálivu nebyla do té doby nic nového, přesto byl však bojkot Kataru situací bez precedentu. Tato krize měla ohromné dopady na zahraniční situaci, neboť monarchie Zálivu získaly v posledních letech díky své zahraniční politice, obchodu a investicím ohromné bohatství, a tedy i vliv a moc.

V návaznosti na vznik katarské diplomatické krize se Rada pro spolupráci arabských států v Zálivu stala zranitelnější, až dokonce dysfunkční. Příkladem tohoto tvrzení je situace z roku 2018. Katarský emír Tamím bin Hamad Ál Thání se odmítal toho roku zúčastnit každoročního summitu Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu, která se odehrávala v Saúdské Arábii (Agence France-Presse 2018). Emírovo rozhodnutí bojkotovat zmíněný summit způsobilo i určitou změnu v Radě. Tento akt byl viděn mnohými členskými státy jako konec potřeby vytvářet silnější pouta mezi sebou (státy Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu). Vznik katarské diplomatické krize ukázal, jak je Rada zranitelná kvůli krizím ve vzájemných vztazích mezi členskými státy.

Samotná Rada byla vytvořena na základech bratrství a rovnosti mezi jednotlivými vládci (Kinninmont 2019: 19). Jednotu a bratrství členských států Rady jde zpozorovat na tom, že obyvatelé všech států v Zálivu se různě integrovali. Práce, investice a svatby byly napříč státy v Zálivu vítané i podporované členy Rady (Kinninmont 2019: 7). Že bylo manželství napříč státy Zálivu podporované jednotlivými členskými státy, lze

zpozorovat na tom, že roku 2011 Saúdská Arábie legislativně povolila, aby se muži a ženy ze Saúdské Arábie mohli seždat s občany ostatních členských států Rady bez toho, aby dokládali oficiální povolení ke sňatku s cizinci (Kawach 2011). Jak jsem již psala, členy Rady spojovaly do určité míry stejné cíle a jednotná vidina hrozeb. Je pravda, že mezi nimi existovaly již dlouholeté roztržky ohledně hranic a dalších nesrovnatelností, avšak uznaly, že je více věcí spojuje, nežli rozděluje (Kinninmont 2019: 19). Avšak tato generace Rady, míněno generace za vlády katarského emíra Hamada, je již dávno pryč a tyto názory za vlády emíra Tamíma již nebyly součástí politiky Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu. Změna politiky Rady iniciovala katarskou diplomatickou krizi, která měla za následek fragmentaci Zálivu.

Přesto, že se Rada následkem vzniku krize rozdělila, zůstával Katar nadále členem Rady. I během krize docházelo k určité komunikaci a kooperaci na úrovni fungování Rady. Sice zde docházelo k summitům dvakrát do roka jako dříve, avšak tyto summity již nadále jednotlivé hlavy členských států neslučovaly (Kinninmont 2019: 20).

Důležitým prvkem spolupráce, která se i během krize udržela, byla jejich společná vojenská síla, tzv. Štít poloostrova (angl. Peninsula Shield). To lze vidět na skutečnosti, že se vojenského cvičení, které proběhlo v únoru roku 2019 v Saúdské Arábii, zúčastnilo i katarské vojsko (Kinninmont 2019: 20).

Tlak kolem Kataru existoval již mnoho let, avšak ještě před vznikem katarské diplomatické krize se tehdejší lídři Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu snažili vyřešit problémy pomocí mediací, a to především Kuvajt. Katarská diplomatická krize ale představila nové taktiky v jejich politice (uzavření hranic, omezení vzdušného prostoru, obchodní embargo). Tyto akce byly bezprecedentní a přinesly nové nástroje pro vzájemné vztahy států Zálivu (Kinninmont 2019: 21).

Na začátku vypuknutí katarské diplomatické krize nařkl Katar blokuující státy z pokusu o měnovou krizi v návaznosti na to, že stanovily měnovou hodnotu rijálu⁴ extrémně nízko. Avšak oproti tomu, kdy státy Rady naposledy využily svého bohatství a ekonomického vlivu (myšleno ropné šoky v roce 1973), nedošlo k tak rozsáhlým dopadům (Kinninmont 2019: 21).

---

⁴ Měna Saúdské Arábie

Dalším dopadem, který silně poznamenal obyvatelstvo všech států Zálivu, bylo již zmíněné vyhoštění veškerého katarského obyvatelstva z území blokujících států. Jelikož je obyvatelstvo Zálivu úzce propleteno a dochází zde k mnoha sňatkům napříč Zálivem, mnoho rodin bylo tímto rozděleno a byl jim znemožněn osobní kontakt.

3.3 Širší dopady krize na region Blízkého východu

Dopad, který měla katarská diplomatická krize na Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu, se i po skončení krize v bližší době nepodaří napravit. Fragmentaci a nedůvěru, kterou krize přinesla do států Zálivu, potrvá dlouho zvrátit. Samotná katarská diplomatická krize však dokázala ovlivnit i situaci na Blízkém východě. Krize tím pádem přináší více komplikací do regionu, který je už tak silně zasažen občanskými válkami, vzpourami a napětím mezi Saúdskou Arábií a Íránem (Kinninmont 2019: 29).

Následkem krize členské státy Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu začaly nesouhlasit s míněním, že Rada je tím nejdůležitějším spojenectvím pro státy regionu Zálivu. Státy Rady tak začaly usilovat o nová spojenectví i mimo Záliv. Následkem katarské diplomatické krize zde došlo k vytvoření dvou bilaterálních aliancí. Jedná se o spojenectví mezi Spojenými arabskými emiráty a Saúdskou Arábií, které bylo formalizováno jako součást jejich strategického partnerství roku 2017. Druhé zmíněné spojenectví bylo mezi Tureckem a Katar. Součástí tohoto spojenectví bylo i poslání menšího vojenského oddílu z Turecka do Kataru v době vyhlášení blokády (Kinninmont 2019: 29). Důležité je i zmínit, že již během roku 2014 Turecko a Katar podepsaly bilaterální obranou dohodu. Tato dohoda umožnila Turecku si zřídit svoji armádní základnu na katarském území (Butler – Karadeniz 2017). Tato dohoda byla blokujícími státy viděna jako problémová a stala se součástí sporu, který blokující státy proti Kataru vedly. Uzavření zmíněné armádní základny se stalo jedním ze třinácti požadavků, které blokující státy Kataru stanovily (Al Jazeera 2017).

Nově utvořené aliance se však ve většině případů budou zaobírat pouze jednotlivými problémy, nejedná se zde o žádné silně stanovené společenství, které by se snažilo dosáhnout úzkého spojenectví ve všech směrech. Jedná se o různé skupiny států, které budou spolupracovat na různých problémech. Jako příklad si vezmeme aliance, které Katar v době krize utvářel. Z důvodů pragmatických se Katar spojil s Tureckem a Íránem. Tato aliance měla Dauhá pomoci bojovat proti embargu, které na Dauhá uvalily blokující státy (Ahval 2018).

Zároveň se však Katar a Turecko postavily na stranu sunnitské frakce v Iráku. Tato frakce se staví proti nejbližšímu spojenci Íránu v Iráku. V případě Sýrie se Katar opět staví na opačnou stranu od Íránu (Cafiero – Wagner 2016). Tyto měnící se aliance tak reflektovaly samotné dění v regionu, arabský stát se stával čím dál tím víc fragmentovaný a multipolární.

Katar se snažil bojovat proti vlivu blokujících států v regionu zejména skrze tzv. *měkkou sílu*⁵, a to pomocí médií, lobbování, zahraniční pomoci a investic. Důvodem pro tuto cestu získávání vlivu byla skutečnost, že Katar nemá schopnost, jak implementovat tzv. *tvrdou sílu*. Na rozdíl od Kataru však mají Spojené arabské emiráty silnější ekonomiku a o dost více profesionální armádu, díky které měly možnost použít *hard power* k získání vlivu v Libyi, Jemenu a v Africkém rohu. Zejména zmíněný Africký roh prošel polarizací následkem soutěživosti mezi dvěma stranami (blokující státy proti Kataru). Somálsko je tomu dobrým příkladem. V té době kdy docházelo ke křehkému politickému přechodu, se Spojené arabské emiráty stavěly proti centrální vládě v Mogadišu. SAE se tak dohodly se Somalilandem⁶ na vybudování vojenské základny a přístavu. Oproti tomu se katarská vláda snažila přesvědčit centrální vládu, že je potřeba, aby ukončila veškeré své vztahy se Spojenými arabskými emiráty. Následkem této rozepře utrpěla Rada na reputaci z pohledu Afrického rohu, neboť bylo chování obou stran viděno pouze jako snaha získat body proti druhé (Kinninmont 2019: 31).

Izolace Kataru, kterou Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Egypt a další blokující státy vytvořily, měla důsledky nejenom na region Blízkého východu. Avšak tlak, který blokující státy na Katar vyvíjely, neměl za úkol pouhou izolaci Kataru, šlo zde o plán ve větším měřítku. Pomocí vytváření tlaku na Katar a uvedení státu do izolace měly blokující státy v plánu zformovat novou podobu zmíněného regionu. O něco podobného se blokující státy pokusily již dříve, naposledy roku 2014, kdy byly na Katar uvaleny sankce ze strany států Zálivu (Köse – Ulutaş 2017: 1). Vznik katarské diplomatické krize byl založen na základě údajného spojení Kataru s Muslimským bratrstvem a dalšími islamistickými teroristickými skupinami a celkové destabilizaci regionu (viz kapitola 1). Přesto je doloženo, že Katar podporoval i skupiny stojící na opačné straně (proti Muslimskému bratrstvu), ale i tak je tato skutečnost často opomíjená a Katar je striktně spojován s podporou Muslimského bratrstva. Je zde tedy vidět, že blokující státy tak

---

⁵ Autor Kinninmont to označuje za měkkou sílu, kdežto třeba Nye označuje zahraniční pomoc a investice za tvrdou sílu.

⁶ Neuznaný stát na území Somálska v Africkém rohu

využívaly informace, které jim pomohly ke stanovení argumentů k opodstatnění blokády Kataru (Köse – Ulutaş 2017: 1).

Katarská diplomatická krize byla cílenou politickou taktikou Saúdské Arábie, Spojených arabských emirátů, Egypta a dalších blokujících států. Jedná se však o taktiku, která nebyla dostatečně promyšlena. Vzniklá krize, kdyby nadále pokračovala a zhoršovala se, mohla celý region a samotnou Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu silně oslabit a rozčlenit z pohledu bezpečnostních hrozeb (Köse – Ulutaş 2017: 2). Jednotlivé státy by se tak staly zranitelnějšími vůči extremistům a terorismu.

Polarizace regionu byla taktéž vytvořena konsekvencí izolace Kataru. Státy v regionu byly nuceny si vybrat stranu, na kterou se postaví, a vytvořit tak bipolarizační regionální systém. Několik regionálních států však danou polarizaci odmítá a postavilo se vůči katarské diplomatické krizi neutrálně, mezi zmíněné státy patří Turecko, Kuvajt a Omán (Köse – Ulutaş 2017: 2).

Během krize docházelo k mnoha neshodám i mezi jednotlivými státy koalice, která vytvořila blokádu Kataru. Docházelo zde k rozporům ohledně míry sankcí vůči Kataru a názorům na katarskou zahraniční politiku (Köse – Ulutaş 2017: 2). Katarská diplomatická krize tak nejenom stavěla Katar a blokující státy proti sobě, ale docházelo zde i k fragmentaci uvnitř blokující koalice, což ještě víc vytvářelo tlak a nestabilitu v regionu.

Samotný region byl již na začátku krize velice křehký. Polarizace regionu tak samozřejmě situaci nikterak nepomohla. Region, který je plný konfliktů, zhroucených států a dalších problémů, potřebuje, aby státy v regionu co nejvíce spolupracovaly a pokoušely se tak oblast co nejlépe stabilizovat.

Katarská diplomatická krize vytvořila větší fragmentaci v regionu a tím vystavila regionální státy bezpečnostní hrozbě, kterou představuje íránská expanze, terorismus a extremismus.

Závěr

Katarská diplomatická krize se stala vyvrcholením postupně zhoršujících se vztahů mezi Katarom a okolními státy (myšleno Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Bahrajn a Egypt). Krize, datující se od roku 2017 až do roku 2021, byla zprvu viděna jako konflikt, který se podaří vyřešit během několika měsíců. Avšak jak se ukázalo, rozkol mezi státy nebylo tak snadné vyřešit a konflikt, a tedy samotná krize, se táhla řadu let. I přes pokusy mediace ze strany Kuvajtu (později i Spojených států amerických) trvalo, než obě strany uznaly nutnost nalezení cesty k příměří mezi sebou.

Cílem mé práce bylo pomocí metody deskripce popsat, jak katarská diplomatická krize ovlivnila situaci na Blízkém východě (jaké dopady tato krize měla na zmíněný region). Objasnit, jaké dopady měla krize nejenom na samotný Katar či na Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu, ale i na samotný region Blízkého východu.

Vznik katarské diplomatické krize jasně ovlivnil situaci na Blízkém východě. Samotné dopady krize neovlivnily pouze dění v Dauhá, ale i zbytek regionu. Z počátku blokády pocítil Katar největší následky krize, a to v podobě importu zboží, ekonomických, ale i sociálních dopadů. Katarské vládě se však podařilo většinu alarmujících potíží vyřešit v enormním čase, a to zejména pomocí technologií a svého nesmírného bohatství. Samotné dopady krize nepocítil pouze Katar, ale i zbytek okolních států (včetně těch blokujících). Následky blokády dopadly i na Radu pro spolupráci arabských států v Zálivu, protože přinesly fragmentaci a nedůvěru mezi členskými státy. Většina členských států Rady byla nucena zvolit si strany, a tím vytvořila polarizaci organizace, která měla vystupovat jako celek (menší státy, které byly ekonomicky závislé jak na Kataru, tak i na blokujících státech, zůstaly neutrální). Samotná krize přinesla nové taktiky a nástroje zahraniční politiky mezi státy Rady (uzavření hranic, ekonomické embargo). Státy Zálivu také poprvé od roku 1973 (ropné šoky) využily svých ekonomických nástrojů do takové úrovně, aby vytvořily blokády Dauhá.

Blokující státy, které samotnou krizi iniciovaly, nezůstaly nepoznamenány následky krize. Samy po určité době uznaly, že jim setrvávající katarská diplomatická krize nehraje do karet a je nutné ji ukončit (ekonomicky ztrácely). Blokáda Kataru však přinesla ohromnou nedůvěru mezi státy regionu. Přestože je krize již ukončena a státy si slíbily vše urovnat, rána, kterou katarská diplomatická krize způsobila, přetrvala. Takto katarská diplomatická krize ovlivní i budoucnost regionu, neboť zdejší státy jsou poznamenány

nedůvěrou, kterou krize přinesla. Ztracená důvěra tak může způsobit problémy v budoucích bilaterálních smlouvách mezi státy či v jiných aliancích.

Blízký východ, který je opětovným místem mnoha konfliktů a nepokojů, se následkem katarské diplomatické krize dostal ještě do horší situace, než ve které byl před samotnou krizí. Blokáda přinesla do křehké oblasti ještě větší fragmentaci a polarizaci regionu. Dochází zde k mnoha konfliktům, a proto je zapotřebí, aby státy spolupracovaly a aby se pokoušely pomocí diskuzí a spolupráce stabilizovat svůj region, který se kvůli fragmentaci stává zranitelnějším a náchylnějším k bezpečnostním hrozbám, jako je terorismus nebo expanzionismus.

Seznam použitých zdrojů

Agence France-Presse (2018). Saudi Arabia may dig canal to turn Qatar into an island. *The Guardian*. 1. 9. 2018 (<https://www.theguardian.com/world/2018/sep/01/saudi-arabia-may-dig-canal-to-turn-qatar-into-an-island>, 16. 3. 2021).

Ahval (2018). Qatar-Iran-Turkey alliance erodes regional security – Arab Weekly. *Ahval*. 17. 12. 2018 (<https://ahvalnews.com/qatar-turkey/qatar-iran-turkey-alliance-erodes-regional-security-arab-weekly>, 2. 3. 2021).

Alhaj, Mohamed – Mohammed, Sayeed – Darwish, Mohamed – Hassan, Ashraf – Al-Ghamdi, Sami (2017). *Water footprint and virtual water trade in Qatar*. In: Desalination and Water Treatment, 2017.

Al Jazeera (2017). Arab states issue 13 demands to end Qatar-Gulf crisis. *Al Jazeera*. 12. 7. 2017 (<https://www.aljazeera.com/news/2017/7/12/arab-states-issue-13-demands-to-end-qatar-gulf-crisis>, 30. 1. 2021).

Al Jazeera (2018a). Qatar files UN complaints as UAE jets breach airspace. *Al Jazeera*. 13. 1. 2018 (<https://www.aljazeera.com/news/2018/1/13/qatar-files-un-complaints-as-uae-jets-breach-airspace>, 6. 3. 2021).

Al Jazeera (2018b). Qatar denies intercepting Emirati civilian aircraft. *Al Jazeera*. 15. 1. 2018 (<https://www.aljazeera.com/news/2018/1/15/qatar-denies-intercepting-emirati-civilian-aircraft>, 6. 3. 2021).

Al Jazeera (2020a). Qatar-Gulf crisis: Your questions answered. *Al Jazeera*. 5. 6. 2020 (<https://www.aljazeera.com/features/2020/6/5/qatar-gulf-crisis-your-questions-answered>, 6. 3. 2021).

Al Jazeera (2020b). Qatar reports airspace violation by Bahraini fighter jets to UN. *Al Jazeera*. 24. 12. 2020 (<https://www.aljazeera.com/news/2020/12/24/qatar-tells-un-bahraini-fighter-jets-violated-its-airspace>, 31. 3. 2021).

Al Jazeera (2021). Egypt and Qatar have „agreed to resume diplomatic relations“. 20. 1. 2021 (<https://www.aljazeera.com/news/2021/1/20/egypt-and-qatar-agree-to-resume-diplomatic-relations>, 30. 3. 2021).

- Alarabiya news (2014). Bahrain: Qatar naturalizing citizens threatens Manama. *Alarabiya news*. 7. 8. 2014 (<https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2014/08/07/Bahrain-Qatar-naturalizing-citizens-threatens-Manama->, 31. 3. 2021).
- Alkhalisi, Zahraa (2017). Qatar keeps gas flowing to the UAE despite blockade. *CNN*. 7. 6. 2017 (<https://money.cnn.com/2017/06/07/news/qatar-uae-gas-pipeline/index.html>, 10. 4. 2017).
- ANI (2017). Qatari diplomats given 48-hours to leave Bahrain. *Financial Express*. 5. 6. 2017 (<https://www.financialexpress.com/world-news/qatari-diplomats-given-48-hours-to-leave-bahrain/701690/>, 31. 3. 2017).
- Arabian Business Industries (2017). Qatar banks can survive Gulf, foreign funds withdrawal, S&P says. *Arabian Business Industries*. 11. 6. 2017 (<https://www.arabianbusiness.com/qatar-banks-can-survive-gulf-foreign-funds-withdrawal-s-p-says--677427.html>, 16. 3. 2021).
- Arosoaie, Aida (2015). Qatar. *Counter terrorist Trends and Analyses*. 7 (1), s. 88–90.
- Barnard, Anne – Kirkpatrick, David (2017). 5 Arab Nations Moves to Isolate Qatar, Putting the U.S. in Bind. *The New York Times*. 5. 6. 2017. (<https://www.nytimes.com/2017/06/05/world/middleeast/qatar-saudi-arabia-egypt-bahrain-unite-d-arab-emirates.html>, 6. 3. 2021).
- BBC News (2017). Qatar crisis: What you need to know. *BBC News*. 19. 7. 2017 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-40173757>, 15. 3. 2021).
- Beaumont, Peter (2017). Human cost of the Qatar crisis: 'families are being torn apart'. *The Guardian*. 14. 6. 2017 (<https://www.theguardian.com/world/2017/jun/14/human-cost-of-the-qatar-crisis-families-are-being-torn-apart>, 20. 3. 2021).
- Belfer, Mitchell – Occhiuto, Antonino. *The Long Bahrain-Qatar Crisis*. In: Euro-Gulf Information Centre.
- Bryant, Christa Case (2014). Behind the Qatar's bet on the Muslim Brotherhood. *The Christian Science Monitor*. 18. 4. 2014 (<https://www.csmonitor.com/World/Middle-East/2014/0418/Behind-Qatar-s-bet-on-the-Muslim-Brotherhood>, 5. 2. 2021).

- Butler, Daren – Karadeniz, Tulay (2017). Turkey send Qatar food and soldiers, discusses Gulf tensions with Saudi. *Reuters*. 22. 6. 2017 (<https://www.reuters.com/article/us-gulf-qatar-turkey-saudi-idUSKBN19D0CX>, 18. 3. 2021).
- Cafiero, Giorgio – Wagner, Daniel (2016). Turkey and Qatar's Burgeoning Strategic Alliance. Middle East Institute. 8. 6. 2016 (<https://www.mei.edu/publications/turkey-and-qatars-burgeoning-strategic-alliance>, 2. 3. 2021).
- Chapelle, Andrew (2018). Twitter bots, fake news and propaganda in the Qatar crisis. *Al Jazeera*. 4. 6. 2018 (<https://www.aljazeera.com/news/2018/6/4/twitter-bots-fake-news-and-propaganda-in-the-qatar-crisis>, 20. 2. 2021).
- Dawn (2017). Saudi, Egypt, UAE, Bahrain and Yemen isolate Qatar over „terrorism“ as rift deepens. *Dawn*. 5. 6. 2017 <https://www.dawn.com/news/1337555/saudi-egypt-uae-bahrain-and-yemen-isolate-qatar-over-terrorism-as-rift-deepens>, 31. 3. 2021).
- Deknatel, Frederick (2021). What Did Egypt Get Out of Going Along With the Qatar Blockade? *World Politics Review*. 25. 1. 2021 (<https://www.worldpoliticsreview.com/trend-lines/29375/what-did-egypt-get-out-of-going-along-with-the-qatar-blockade>, 18. 4. 2021).
- Fraihat, Ibrahim (2020). Superpower and small-State Mediation in the Qatar Gulf Crisis. *The International Spectator* 55 (2), s. 79-91.
- Ghaffar, Mohamed Abdul – al-Masri, Ahmed (2017). Gulf crisis threatens regional security: Kuwait emir. *Anadolu Agency*. 24. 10. 2017 (<https://www.aa.com.tr/en/middle-east/gulf-crisis-threatens-regional-security-kuwait-emir/946111>, 18. 2. 2021).
- Gordon, Philip – Yadlin, Amos – Heistein, Ari (2017). The Qatar Crisis: Causes, Implications, Risks, and the Need for Compromise. *INSS*. 13. 6. 2017 (<https://www.inss.org.il/publication/qatar-crisis-causes-implications-risks-need-compro> mise/, 4. 1. 2021).
- Gulf News (2017). What are the 13 demands given to Qatar? *Gulf News*. 23. 6. 2017 (<https://gulfnews.com/world/gulf/qatar/what-are-the-13-demands-given-to-qatar-1.2048> 118, 29. 3. 2021).

- Chang, Charis (2017). Why Saudi Arabia and six other countries have cut ties with Qatar. *News.com.au*. 6. 6. 2017 (<https://www.news.com.au/finance/work/leaders/why-saudi-arabia-and-six-other-countries-have-cut-ties-with-qatar/news-story/b758105a63a70df40b73211e0395d550>, 30. 3. 2021).
- Kabalan, Marwan (2018). How the blockade on Qatar failed. *Al Jazeera*. 4. 6. 2018 (<https://www.aljazeera.com/opinions/2018/6/4/how-the-blockade-on-qatar-failed>, 20. 3. 2021).
- Kamrava, Mehran (2013). *Qatar: Small State, Big Policy*. (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2013).
- Kawach, Nadim (2011). Saudi law approves marriage with foreigners. *Emirates 24/7*. 28. 6. 2011 (<https://www.emirates247.com/news/region/saudi-law-approves-marriage-with-foreigners-2011-06-28-1.404884>, 27. 3. 2021).
- Keatinge, Tom (2017). Why Qatar is the focus of terrorism claims. *BBC News*. 13. 6. 2017 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-40246734>, 20. 2. 2021).
- Kévin (2018). Qatar Airways and the Blockade. *Flight Report*. 14. 4. 2018 (<https://blog.flight-report.com/qatar-airways-and-the-blockade/>, 14. 3. 2021).
- Khaleej Times (2017). CNN secret documents explain Qatar crisis. *Khaleej Times*. 11. 6. 2021 (<https://www.khaleejtimes.com/region/qatar-crisis/qatar-crisis-has-been-long-in-the-making-cnn-documents-show>, 20. 2. 2021).
- Kinnimont, Jane (2019). The Gulf Divided: The Impacts of the Qatar Crisis. *Middle East and North Africa Programme*.
- Kobi, Michael – Guzansky, Yoel (2014). Countering Qatar's Negative Regional Impact. *INSS*. 17. 8. 2017 (<https://www.inss.org.il/publication/countering-qatars-negative-regional-impact/>, 4. 1. 2021).
- Köse, Talha–Ulutaş, Ufuk (2017). Regional Implications of the Qatar Crisis: Increasing Vulnerabilities (<https://setav.org/en/assets/uploads/2017/06/RegionallImplicationsoftheQatarCrisis.pdf>, 21. 3. 2021). *SETA Perspective 2017 (31)*.

Krieg, Andreas (2018). One year on, Trump remains cause and solution to the Qatar crisis. *Middle east eye*. 23. 5. 2018 (<https://www.middleeasteye.net/opinion/one-year-trump-remains-cause-and-solution-qatar-crisis>, 21. 2. 2021).

Lynch, Marc – Ulrichsen, Kristian Coates a kol. (2017). *The Qatar crisis* (Washington: George Washington University).

Marcus, Jonathan (2019). Why Saudi Arabia and Iran are bitter rivals. *BBC News*. 16. 9. 2019 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-42008809>, 18. 3. 2021).

McDowall, Angus – Doherty, Regan (2013). Mursi's fall in Egypt comforts Saudis, disconcerts Qatar. *Reuters*. 11. 7. 2013 (<https://www.reuters.com/article/us-egypt-gulf-idUSBRE96A0L820130711>, 10. 3. 2021).

Middle east monitor (2018). UAE denies violation of Qatari airspace. *Middle east monitor*. 13. 1. 2018. (<https://www.middleeastmonitor.com/20180113-uae-denies-violation-of-qatari-airspace/>, 6. 3. 2021).

New.com.au (2018). Mystery over detained Qatari sheikh in UAE. *New.com.au*. 15. 1. 2018. (<https://www.news.com.au/world/middle-east/mystery-over-detained-qatari-sheikh-in-uae/news-story/35b0bf94e3c5416c3a3fcfaf4b95135f>, 6. 3. 2021).

Palašáková, Pavla (2021). Rijád se smíruje s Katarem, Írán míří do větší izolace. *E15.cz*. 5. 1. 2021 (<https://www.e15.cz/zahranicni/rijad-se-smiruje-s-katarem-iran-miri-do-vetsi-izolace-1376729>, 29. 3. 2021).

Pinnell, Owen (2018). The online war between Qatar and Saudi Arabia. *BBC*. 2. 6. 2018 (<https://www.bbc.com/news/blogs-trending-44294826>, 17. 2. 2021).

Qiblawi, Tamara – Register, Larry (2017). Qatar told to close Al Jazeera, reduce Iran ties in list of demands. *CNN*. 27. 7. 2017 (<https://edition.cnn.com/2017/06/23/middleeast/gulf-nations-qatar-demands/index.html>, 29. 3. 2021).

Ramani, Samuel (2021). The Qatar Blockade Is Over, but the Gulf Crisis Lives on. 27. 1. 2021 (<https://foreignpolicy.com/2021/01/27/qatar-blockade-gcc-divisions-turkey-libya-palestine/>, 6. 3. 2021).

Reuters Staff (2017a). Demand for Qatar to close down al-Jazeera 'unacceptable': U.N. *Reuters*. 30. 6. 2017 (<https://www.reuters.com/article/us-gulf-qatar-un-idUSKBN19L18Z>, 29. 3. 2021).

Reuters staff (2017b). Iran calls on Gulf Arab neighbours to resolve dispute through dialogue-TV. *Reuters*. 5. 6. 2017. (<https://www.reuters.com/article/gulf-qatar-iran-dispute/iran-calls-on-gulf-arab-neighbours-to-resolve-dispute-through-dialogue-tv-idUSL1N1J20A6>, 6. 3. 2021).

Sabry, Mohamed (2021). Egypt thaws relations with Qatar after long-running feud. *Al-Monitor*. 8. 1. 2021 (<https://www.al-monitor.com/originals/2021/01/egypt-qatar-gulf-rift-reconciliation-muslim-brotherhood.html>, 30. 3. 2021).

Salisbury, Peter (2017). The fake-news hack that nearly started a war this summer was designed for one man: Donald Trump. *Quartz*. 20. 10. 2017 (<https://qz.com/1107023/the-inside-story-of-the-hack-that-nearly-started-another-middle-east-war/>, 5. 2. 2021).

Steinberg, Guido (2012). *Qatar and the Arab Spring*. In: Stiftung Wissenschaft und Politik, 2012.

Trager, Eric (2017). The Muslim Brotherhood Is the Root of the Qatar Crisis. *The Atlantic*. 2. 7. 2017 (<https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/07/muslim-brotherhood-qatar/532380/>, 5. 2. 2021).

The Qatar blockade. In: Youtube [online]. 27. 11. 2019 [cit. 10. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=GZJwyEXUb58&t=447s>. Kanál uživatele Al Jazeera English.

Turak, Natasha (2018). Qatari foreign minister criticizes Iran sanctions, UAE foreign policy as 'destabilizing'. *CNBC*. 16. 12. 2018 (<https://www.cnbc.com/2018/12/16/qatar-foreign-minister-on-gulf-blockade-saudi-arabia-and-us-sanctions.html>, 20. 2. 2021).

Ulrichsen, Kristian Coates (2019). Could the gulf crisis with Qatar be winding down? *The Washington Post*. 12. 12. 2019 (<https://www.washingtonpost.com/politics/2019/12/12/could-gulf-crisis-with-qatar-be-winding-down/>, 4. 1. 2021).

Vakil, Sanam (2021). Qatar crisis: A beginning to the end? *Chatham House*. 8. 1. 2021 (<https://www.chathamhouse.org/2021/01/qatar-crisis-beginning-end>, 29. 3. 2021).

VOA News (2017). Iran, Turkey Send Food to Qatar Amid Fears of Shortages. *VOA News*. 11. 6. 2017 (<https://www.voanews.com/middle-east/iran-turkey-send-food-qatar-amid-fears-shortages>, 20. 3. 2021).

Wamsley, Laurel (2017). How Does The Richest Nation Solve A Milk Shortage? By Airlifting 4, 000 Cows. *NPR*. 13. 6. 2017 (<https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2017/06/13/532784579/how-does-the-richest-nation-solve-a-milk-shortage-by-airlifting-4-000-cows?t=1619745132076>, 3. 4. 2021).

Wintour, Patrick (2020). Breakthrough in Qatar dispute after 'fruitful' talks to end conflict. *The Guardian*. 4. 12. 2020 (<https://www.theguardian.com/world/2020/dec/04/breakthrough-in-qatar-dispute-after-fruitful-talks-to-end-conflict>, 5. 2. 2021).

Wintour, Patrick (2021). Arab states agree to end three-year boycott of Qatar. *The Guardian*. 5. 1. 2021 (<https://www.theguardian.com/world/2021/jan/05/arab-states-agree-deal-to-end-three-year-boycott-of-qatar>, 5. 2. 2021).

RESUMÉ

This bachelor thesis presents impacts that Qatar diplomatic crisis had on Middle East region. The aim of the work is to describe and clarify impacts of Qatar diplomatic crisis. In this thesis it is describe what exactly caused the Qatar diplomatic crisis. How much did Muslim brotherhood helped to put tension between Qatar and its neighbour countries. This work aim is also to elucidate relations between these countries and what reaction these countries had regarding the Qatar diplomatic crisis, focusing mainly on Saudi Arabia, United Arab Emirates, Bahrain and Egypt. This thesis also describes how was Qatar Crisis developing through out the years and how did the end of crisis happened. Focusing on Kuwait and United States mediation

Primary focused of this thesis is how crisis affected the situation on the Middle East. What impacts crisis had, not only on Qatar, but also on the rest of the Middle East region, including how crisis affected the Cooperation Council of the Arab States of the Gulf.